

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINDA ETİK: ANKARA'DA MUHASEBECİLER ÜZERİNE ARAŞTIRMA

Hamide ÖZYÜREK

Fatih Üniversitesi

Ankara Meslek Yüksekokulu

Öğretim Görevlisi

Kırıkkale Üniversitesi Doktora Öğrencisi

hozyurek@fatih.edu.tr

Özet

Literatürde etik, toplumda bireylerin uyum içerisinde yaşamaları için belirlenmiş, oluşturulmuş yazılı olmayan kurallar topluluğu olarak tanımlanmaktadır. Meslek etiği ise, bir mesleğin icrası esnasında toplum yararı gözetilerek uyulması gereken davranış kuralları olarak açıklanabilmektedir. Meslek etiğinin en önemli yanlarından biri, dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte çalışan bireylerin bu davranış kurallarına uygun davranmalarının gerekli olmasıdır. Aynı meslekte bireylerin birbirleri ile ilişkilerinde belli davranış kalıplarına uymaları meslek etiğinin gereği olarak belirtilir.

Etik, yazılmamış kurallardan ibaret olan ve etik kuralların uygulanmasının bireylerin vicdani insiyatifine sıkı sıkıya bağlı olan bir kavramdır. Muhasebe mesleğinde, mesleki etiğe verilen önem diğer mesleklere göre daha fazla önemli olmaktadır. Çünkü muhasebe meslek mensuplarının, mesleki faaliyetlerini sürdürmeleri sırasında etik yaklaşımlardan uzaklaşmaları, bulunulan ülkedeki çok geniş kesimlere etki etmektedir. Bu açıdan bakıldığında meslek mensuplarının etik kurallara bağlı kalması buldukları ülkelerdeki ekonomik, sosyal, siyasal, hatta kültürel yapılara ve oluşumlara doğrudan veya dolaylı olarak pozitif ya da negatif etkileri olacaktır.

Araştırma da ulusal düzeyde muhasebe mesleği etiği üzerinde bilgi verildikten sonra, uluslar arası muhasebe mesleği etiğine değinilmiş ve standartlaşmanın getirdiği fırsatlar ve riskler üzerinde durulmuştur.

Çalışmada Ankara'daki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlere ve Yeminli Mali Müşavirlere birebir görüşme yöntemi ile anket soruları yöneltilerek elde edilen veriler SPSS programında değerlendirilmiştir. Çalışma ile muhasebe meslek mensuplarının karşılaştığı sorunlar belirlenmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Etik, Muhasebecilerin Sorunları ve çözüm önerileri

Alan Tanımı : İş Ahlakı(İşletme ve Yönetim)

ETHICS IN MEMBERS OF ACCOUNTING PROFESSION: A STUDY ON ACCOUNTANTS IN ANKARA

Abstract

In the literature ethic is described as collection of the rules which is unwritten and it provides living in harmony with society. Professional ethics is the rules that must be followed during the execution of a profession for the benefit of society. One of the most important aspects of vocational ethics, no matter where in the world, the behavior of individuals working in the same profession is required to conduct themselves according to the rules. Relation of individuals in the same profession with each other to comply with certain norms of behavior is specified as a requirement of professional ethic.

Ethics, which consists of unwritten rules and ethical rules, a concept which is tied to the whim of the implementation of conscientious individuals. Accounting profession, the importance of professional ethics is more important than other professions. Because for the the accounting profession, professional ethical approaches to sustain themselves during effects very large audiences in the country. From this perspective, adhere to the ethical rules in the country where the profession of economic, social, political and even cultural structures and formations will be directly or indirectly, either positive or negative effects. Research on ethics in the accounting profession at the national level, after consultation, touched on the ethics of international standardization of the accounting profession focused on the opportunities and risks.

Independent Accountants and Financial Advisors and Chartered Accountants in Ankara this study were asked to survey questions were oriented to the program SPSS. Working with the problems faced by professional accountants and their solutions have been determined.

Keywords: *Accounting, Ethics, Problems and solutions for accountants*

JEL Code: M41

1.GİRİŞ

Meslek etiği, bir mesleğin icrası esnasında toplum yararı gözetilerek uyulması gereken davranış kuralları olarak tanımlanmaktadır. Meslek etiğinin en önemli yanlarından biri, dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte çalışan bireylerin bu davranış kurallarına uygun davranmalarının gerekli olmasıdır. Mesleki etiğin temelinde insanlar ile ilişki yatar. Aynı meslekten bireylerin birbirleri ile ilişkilerinde belli davranış kalıplarına uymaları meslek etiğinin gereğidir (Aydın,

2001: 50-64). Muhasebede etik, kanunlara uygun işlemlerin yanı sıra, toplumun güncel değer yargılarına da önem vererek güvenilir bilgilerin topluma sunulmasıdır (Saban ve Atalay, 2005: 52).

1.1. Ulusal Düzeyde Muhasebe Meslek Etiği

Ülkemizde meslek mensuplarının uyması gereken kurallar Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirlik kanunu (1.6.1989 tarihli 3568 sayılı kanun) ile Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirin çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik (30 Ocak 1990 tarih ve 20391 sayılı Resmi Gazete)le belirlenmiştir.

M.Y. ve M.Y.Y. ile meslek mensuplarının özel Yaşantılarının mesleğe kabulde önemi, meslek icrasında uyulması gereken kurallar, meslek mensuplarının kendi aralarında ilişkiler, meslek mensuplarının müşterileri ile olan ilişkileri, meslek mensuplarının meslek kuruluşları; (odalar ve odalar birliği) ile olan ilişkileri, toplum ve kamu idareleri ile olan ilişkiler, mesleki sır saklama ve disiplin cezaları ve ceza hükümleri, belirlenmiştir.

Ülkemizde meslek mensupları meslek unvanlarının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır bir şekilde hareket etmek zorundadır. Mesleğin temelini dürüstlük, güvenilirlik ve tarafsızlık oluşturmaktadır. Meslek mensupları çalışmalarını sırasında çıkar çatışmalarından uzak kalırlar ve görevlerini sürdürürken mesleki özen ve titizliği gösterirler. Meslek mensupları çalışmalarını kendi sorumlulukları altında tam bir bağımsızlıkla yürütürler. Bağımsızlık mesleğin temeli ve vazgeçilmez bir unsurdur. Meslek mensupları bağımsızlıklarına gölge düşürecek ilişkilerden ve davranışlardan kaçınmalıdırlar (M.Y. Y. Madde 6-9).

1.2. Uluslar arası Muhasebe Meslek Etiği

Muhasebe meslek ahlakı uluslararası kuruluşlar açısından incelendiğinde, muhasebe meslek etiğine olan yaklaşımın kayda değer bir düzeyde önemsendiği görülmektedir. Örneğin; Amerikan Bağımsız Kamu Muhasebecileri(AICPA), mesleki davranış yasası ilkeleri, muhasebe meslek etiği standartlarının belirlenmesi açısından önemli olan sorumluluklar, kamu çıkarı, dürüstlük, tarafsızlık ve bağımsızlık, özenli çalışma ve sunulan hizmetin kapsamı ve niteliği başlıkları altında meslek etiği standartları belirlemiştir. Ayrıca AICPA tarafından bağımsızlık, dürüstlük ve tarafsızlık, genel standartlara uyum, standartlara uyum, muhasebe ilkeleri ve uyum, müşteri bilgilerinin gizliliği, şartlı ücret, meslek onuru ile bağdaşmayan ücret, reklâm yapma yasağı, komisyon ve danışma ücretleri, meslek unvanı ve mesleği icra biçimi başlıkları altında mesleki kurallar

belirlenmiştir (Çukacı, 2006: 100–101). Söz konusu mesleki ilke ve kurallar; “Mesleki Davranış Yasası İlkeleri” ve “Mesleki Davranış Yasası Kuralları” olarak iki başlık altında düzenlenmiştir.

1.3 Standartlaşmanın Getirdiği Fırsatlar

UMS-UFRS'nin neredeyse aynen Türkçeye çevrilmesiyle oluşturulan Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS) ile, muhasebenin gelişim sürecinde işletmeyle ilgili olan herkesin (kredi kuruluşları ve yatırımcılar olmak üzere tüm kişi ve kurumlar) ihtiyacına uygun, karşılaştırılabilir, güvenilir ve anlaşılır bilgi sağlayan finansal tabloların düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının faydalarını Özdemir çalışmasında şu şekilde özetlemektedir; Muhasebe uygulamalarında Uluslar arası farklılıkları ortadan kaldırmış olur ve yabancıların yatırım yapmasına kolaylık sağlar. Farklı finansal bilgilerin, birçok raporla değişik hukuk ve uygulamaların etkisini asmaya çalışması ortadan kalkacaktır. Tek bir bilanço karı oluşacaktır. Yabancı yatırımcılar, sermaye piyasamıza yatırım yapmaya özendirilecektir. İşletmeler, daha şeffaf ve güvenli bir ortamda yatırım yapabilme fırsatı yakalayabileceklerdir. Türk şirketlerinin bağımsız denetimden geçen mali tabloları dünyanın her yerinde geçerli olacaktır.

2.UYGULAMA

Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı meslek mensuplarından 110 meslek mensubuna ulaşmak hedeflenmiş ve ulaştırılan 110 ankette meslek mensuplarından 108 cevap gelmiştir. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlere ve Yeminli Mali Müşavirlere birebir görüşme yöntemi ile sorular yöneltilerek elde edilen veriler SPSS programında değerlendirilmiştir.

Tablo 1.Hangi Meslek Unvanına Sahipsiniz		
Değişken	N	%
S.M.M. M	103	95,4
Y.M.M	5	4,6
TOPLAM	108	100

Tablo 1.de görüldüğü gibi araştırmaya katılan meslek mensuplarının %95,4'ü S.M.M.M., %4,6'sı Y.M.M. unvanına sahiptir.

Tablo 2. Kaç Yıldır Meslek Mensubusunuz

Değişken	N	%
1-5	18	16,7
6-10	27	25,0
11-15	23	21,3
16+	40	37,0
TOPLAM	108	100,0

Tablo 2. de “Kaç yıldır bu mesleği icra ediyorsunuz?” sorusuna cevap verenlerin %37’si 16 yıl ve daha fazla derken %25’i 6 ila 10 yıl arasında, %21,3’ünde 11 ila 15 yıl arasında demmiştir.

Tablo 3. Yaş

Değişken	N	%
20-29	7	7,5
30-39	38	40,9
40-49	29	31,2
50-59	17	18,3
60+	2	2,2
TOPLAM	93	100,0

Tablo 3. incelendiğinde ankete katılanların %40,9’u 30 ila 39 yaşları arasında, %31,2’si 40 ila 49 yaşları arasında, %18,3’ü 50 ila 59 yaşları arasındadır. 20 ila 29 yaşları arasında olanların oranı %7,5 iken 60 ve daha fazla yaşta olanların oranı ise %2,2’dir.

Tablo 4. Cinsiyet

Değişken	N	%
Kadın	22	20,4
Erkek	86	79,6
TOPLAM	108	100

Tablo 4. dikkate alındığında anketimize katılanların %79,6’sını erkekler, %20,4’ünü ise kadınlar oluşturmaktadır. Bu tablodan erkeklerin bayanlara oranla bu mesleği daha fazla seçtiklerini söyleyebiliriz.

Tablo 5. Eğitim Düzeyi

Değişken	N	%
Lise ve dengi okul	13	12,1
MYO	4	3,7
Fakülte	82	76,6
Yüksek lisans	7	6,5
Doktora	1	0,9
TOPLAM	107	100,0

Tablo 5. Eğitim düzeylerinde en yüksek oranı %76,6 ile fakülte mezunları oluşturmaktadır. Daha sonra ise %12,1’lik oranla lise veya dengi okul mezunları gelmektedir. Meslek Yüksekokulu mezunlarının oranı %3,7 iken yüksek lisans derecesine sahip kişilerin oranı

%6,5, doktora derecesine sahip olan kişinin yığınımızdaki oranı ise sadece %0,9 dur. Bu tablo mesleğe kabul şartlarından kaynaklanmaktadır. Mesleğe kabul için 3568 sayılı yasanın çıkmasından itibaren fakülte mezunu olma şartı aranmaktadır. Yine bu tablo meslek mensuplarının çok fazla akademik kariyer yapmak için istekte bulunmadıklarını da göstermektedir.

Tablo 6. Öğrenim Gördüğünüz Öğretim Kurumunun Bölümü

Değişken	N	%
İşletme	39	47,0
İktisat	12	14,5
Maliye	5	6,0
Muhasebe	17	20,5
Ekonometri	2	2,4
Kamu yönetimi	4	4,8
Ticaret lisesi	4	4,8
TOPLAM	83	100,0

Tablo 6. incelendiğinde Anketimize katılanların %47'si işletme bölümü mezunu, %20,5'i muhasebe bölümü mezunu, iktisat bölümü mezunlarının oranı %14,5 olduğu görülmektedir. Ticaret lisesinden mezun olanların oranı ise %4,8'dir. Bu tablodan muhasebe meslek mensuplarının ağırlıklı olarak işletme bölümü mezunlarından oluştuğunu görmekteyiz.

Tablo 7. Aylık Net Kazancınız

Değişken	N	%
1000-1500	18	17,3
1600-2500	37	35,6
2600-3500	19	18,3
3600-5000	16	15,4
5000+	14	13,5
TOPLAM	104	100,0

Tablo 7. Meslek mensuplarının %35,6'sı aylık gelirini 1600 ila 2500 TL olarak belirtirken, 2600 ila 3500 TL arasında geliri olanların oranı %18,3 1000 ila 1500 TL arasında geliri olanların oranı ise %17,3 dür. Aylık geliri 5000 TL veya daha fazla olanların oranı %13,5'dir.

Tablo 8. Mükellef Sayınız

Değişken	N	%
1-10	10	10,1
11-20	17	17,2
21-50	42	42,4
51+	30	30,3
TOPLAM	99	100,0

Tablo 8. Anketimize katılan meslek mensuplarına mükellef sayılarını sorduğumuzda 21 ila 50 arasında mükellefi olduğunu söyleyenlerin oranı %42,4, 51 veya daha fazla mükellefi olduğunu söyleyenlerin oranı %30,3 dür. 11 ila 20 arasında

mükellefi olduğunu belirtenlerin oranı %17,2 iken 1 ila 10 mükellefi olduğunu belirten kişilerin oranı %10,1'dir.

Tablo 9. Meslek Mensubu Olmaktan Mutlu musunuz?

Değişken	N	%
Mutluyum	85	78,7
Mutsuzum	23	21,3
TOPLAM	108	100,0

rağmen bu mesleği icra etmekten mutlu oldukları görülmektedir.

Tablo 10. Hangi bölgede mesleği icra etmektesiniz

Değişken	N	%
Çankaya	48	51,1
Altındağ	13	13,8
Etimesğut	2	2,1
Mamak	2	2,1
Sincan	6	6,4
Yenimahalle	17	18,1
Kazan	2	2,1
Haymana	4	4,3
TOPLAM	94	100,0

gelmektedir. Etimesgut, Mamak ve Kazan ilçelerinin yığınımızdaki oranı %2,1'dir. Tabloyu incelediğimizde iş merkezlerinin ve ticaretin yoğun olduğu yerlerde meslek mensuplarının daha fazla olduğunu görmekteyiz.

Tablo 11.Kendinizi Bu Meslekte Başarılı Buluyor musunuz?

Değişken	N	%
Çok başarılı	20	18,5
Başarılı	73	67,6
Başarılı sayılır	15	13,9
TOPLAM	108	100,0

Meslek mensuplarına “*Bu Mesleğin Mensubu Olmaktan Mutlu olup olmadıklarını*” sorduğumuzda mutluyum diyenlerin oranı %78,7, mutsuzum diyenlerin oranı ise %21,3 olmuştur. Meslek mensuplarının, tüm sıkıntılarına

Tablo 10.'da anketimize katılan meslek mensuplarının hangi bölgede mesleği icra ettiklerini görmekteyiz. Anketimize katılan kişileri faaliyetlerini sürdürdükleri Ankara ilçelerine göre sınıflandırdığımızda en çok oran %51,1 ile Çankaya ilçesi çıkmaktadır. Daha sonra %18,1'lik oranla Yenimahalle ilçesi ve hemen ardından %13,8'lik oranla Altındağ ilçesi

Tablo 11. Meslek mensuplarının %67,6'sı kendisini mensubu olduğu meslekte başarılı bulurken %18,5'i çok başarılı, %13,9'uda başarılı sayılır buluyor.

Tablo 12. Odanın Yaptığı Seminer ve Kurslara Ne Sıklıkta Katılıyorsunuz

Değişken	N	%
Çok sık	21	19,4
Ara sıra	75	69,4
Hiç	12	11,1
TOPLAM	108	100,0

Meslek mensuplarının %69,4' ü odanın yaptığı seminerlere ara sıra katılıyorum derken, çok sık katılıyorum diyenlerin oranı %19,4 hiç katılmıyorum diyenlerin oranı ise %11,1 dir.

Tablo 13. Kursların Faydası

Değişken	N	%
Çok faydalı	22	20,4
Faydalı	78	72,2
Faydasız	8	7,4
TOPLAM	108	100

Meslek mensuplarına meslek odaları tarafından yapılan kurs ve seminerleri ne kadar faydalı bulduklarına ilişkin yöneltilen soruya %72,2'i kursları faydalı bulduğunu söylerken, çok faydalı bulanların oranı %20,4 iken faydasız bulanların oranı ise %7,4 dür. Bu tablodan meslek mensuplarının

meslek odalarınca düzenlenen kurs ve seminerleri faydalı buldukları görülmektedir.

Tablo 14. Meslek Odanızın Yayınlarını Takip Ediyor musunuz?

Değişken	N	%
Evet	98	90,7
Hayır	10	9,3
TOPLAM	108	100,0

Tablo 14.'de meslek odalarının yayınlarını takip oranlarını görmekteyiz. Ankete katılanlara sorduğumuz "Meslek odanızın yayınlarını takip ediyor musunuz?" sorusuna evet diyenlerin oranı %90,7 iken hayır diyenlerin oranı

ise %9,3 dür. Meslek odalarının yayınlarının meslek mensupları tarafından takip edildiğini görmekteyiz.

Tablo 15. Odanın Sağlamış Olduğu Sosyal İmkânlardan Yararlanabiliyor musunuz?

Değişken	N	%
Evet	19	17,6
Hayır	89	82,4
TOPLAM	108	100,0

Meslek mensuplarının %82,4'ü odanın sağladığı sosyal imkânlardan yararlanamadıklarını belirtirken bu imkânlardan yararlanabilenlerin oranı ise

%17,6'dır. Büyük çoğunluğun meslek odalarının sağlamış olduğu sosyal imkânlardan faydalanmadıklarını görmekteyiz.

Tablo 16. Eğer Odanın Sağlamış Olduğu Sosyal İmkânlardan Yararlanamıyorsanız Sebebi Nedir

Değişken	N	%
Zaman yetersizliği	58	63,7
Sağlanan sosyal imkânların yetersizliği	22	24,2
Diğer	11	12,1
TOPLAM	91	100,0

yararlanamayanların oranı %24,2 iken diğer nedenlerle bu imkânlardan faydalanamayanların oranı ise % 12,1'dir. Tablo 17 incelendiğinde zaman yetersizliğinin en üst sebep olduğu görülmektedir. Bu soruya verilen cevaplar tablo 4.16 da dile getirilen odanın sosyal imkânlarından faydalanamayanların sebeplerini gözler önüne sermektedir.

Odanın sağladığı sosyal imkânlardan yararlanamayanlara bunun sebebini sordüğümüzda zaman yeter-sizliği cevabını verenlerin oranı % 63,7'dir. Sağlanan sosyal imkânların yeter-sizliğinden dolayı bu imkânlardan

Tablo 17. Herhangi Bir Muhasebe Dergisine Abone misiniz?

Değişken	N	%
Evet	60	57,1
Hayır	45	42,9
TOPLAM	105	100,0

Meslek mensuplarının herhangi bir muhasebe dergisine abone olanlarının oranı%57,1 abone olmayanların oranı ise %42,9 dur.

Meslek mensupları mesleki gelişmeleri öncelikle internetten takip ettiklerini söylerken, mesleki dergiler ikinci sırada yer almıştır. Üçüncü sırada ise meslek odalarının yayınlarını takip edenler ile meslektaşlarından gelişmeleri öğrenenler yer aldı. Anketimize katılan meslek mensuplarının meslek odalarından beklentileri rasında ilk sırayı %41 ile mesleki iyileştirme yer alırken, hizmet içi eğitim ve sosyal imkânların iyileştirilmesi onu takip etmiştir. Anketimize katılanların %67,6'sı paket programlar kullanırken %18,5'i internet tabanlı programlar kullanmaktadır. Paket programların kullanımının kolaylığı tercih edilmesinin en önemli nedenlerinden birisi olarak gösterilmektedir. Muhasebe meslek mensuplarına göre üniversitelerde mesleğe eleman yetiştiren bölümlerde okutulması gereken dersler arasında ilk sırada %75 oranla genel muhasebe dersi gelmektedir. İkinci önem dereceli olarak %30,3'le şirketler muhasebesi dersi gelmektedir. Üçüncü önem dereceli olarak maliyet muhasebesi dersi gösterilirken

onu inşaat muhasebesi, mali tablolar analizi, yönetim muhasebesi, hizmet işletmeleri muhasebesi, banka muhasebesi takip etmiştir.

Tablo 18

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Muhasebecilik mesleği Toplumda saygın bir meslektir	24,1	38,9	12	15,7	9,3
2. Muhasebe mesleğinde üretkenlik ve yaratıcılık bulunmamaktadır	8,3	21,3	3,7	39,8	26,9
3. Ülkemizde verilen muhasebe eğitimini yeterli buluyorum.	7,4	27,8	12	43,5	9,3
4. Yasalardaki sürekli değişiklikleri takip etmekte zorlanıyorum	35,5	54,2	0,9	6,5	2,8
5. Bazı meslek mensuplarının gerçekleştirdiği kişisel suiistimaller mesleğin saygınlığını azaltmaktadır.	51,9	35,2	7,4	1,9	3,7
6. Mükelleflerin muhasebecilerin üzerindeki yaptırım gücü fazladır.	16,7	36,1	9,3	35,2	2,8

Tablo 18 incelendiğinde “Muhasebecilik mesleği toplumda saygın bir meslektir” fikrine katılıyorum diyenlerin oranı %38,9, kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %15,7, katılmıyorum diyenlerin oranı ise %15,7’dir. Bu konuda kararsız olduğunu belirtenlerin oranı %12’dir.

“Muhasebe mesleğinde üreticilik ve yaratıcılık bulunmamaktadır” fikrine anketimize katılanların %39,8’i katılmıyorum, %26,9’u ise kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu fikre katılıyorum diyenlerin oranı ise %21,3 dür.

Ankete katılan meslek mensuplarının %43,5’i “Ülkemizde verilen muhasebe eğitimini yeterli buluyorum” fikrine katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu fikre katılanların oranı %27,8’dir.

“Yasalardaki sürekli değişiklikleri takip etmekte zorlanıyorum” fikrine katılıyorum diyenlerin oranı %54,2, kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %35,5’dir. Bu fikre katılmıyorum diyenlerin oranı %6,5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %2,8’dir.

Anketimize katılanların %51,9’u “Bazı meslek mensuplarının gerçekleştirdiği kişisel suiistimaller mesleğin saygınlığını azaltmaktadır” fikrine kesinlikle katılıyorum derken % 35,2’si katılıyorum demiştir. %7,4’ü kararsızım derken %3,7’si kesinlikle katılmıyorum demiştir.

“Mükelleflerin muhasebeciler üzerindeki yaptırım gücü fazladır” fikrine anketimize katılanların %36,1 i katılıyorum derken %35,2’si katılmıyorum demiştir. Bu fikre kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %16,7 kararsızım diyenlerin oranı ise %9,3 dür.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Anket sonuçlarına göre, meslek mensuplarına göre önemli sorunlardan biri vergi kanunlarında yaşanan yoğun değişmelerin muhasebeciler tarafından takip edilmesindeki zorluklardır. Muhasebe uygulamaları ile vergi matrahlarının tespitine ilişkin yürürlükteki kanunların bir an önce aksaklıklarının giderilerek daha anlaşılır hale getirilmesi meslek mensuplarının beklentileri arasında yer almaktadır. Muhasebecilerin eğitim düzeyi, mesleğe giriş şartları paralelinde her geçen gün yükselmektedir. Özellikle mesleki disiplini sağlamaya yönelik olarak 1989 ve sonrasında yapılan düzenlemelerin bu noktada önemli etkisi olmuştur. Meslek mensupları içinde eğitim düzeyi yükselmekte, E devlet anlayışı içerisinde internet kullanımı da artmaktadır. Ancak, çok yoğun bir tempoda meslek icra edilirken meslek eğitimlerine çok yer verilmediği ciddi sorunlar arasında gösterilmektedir.

Gün içerisinde yoğun olarak çalışan meslek mensuplarının kendi gelişimleri için mevzuatı takip etmekte zorlandıkları görülmektedir. Günlük çalışma sürelerinin de uzun olması, bu mesleği tercih edenlerin sağlık yapılarını da olumsuz olarak etkilemektedir. Meslek mensuplarının yılda 12 ay ve bazen tüm hafta boyunca çalışmak zorunda olmaları da kendi sağlıkları açısından önemli bir sorundur. Buna benzer koşullarda çalışan pek çok meslek grubunun yıllık tatil olanakları olmasına karşın muhasebe mesleğini tercih edenlerin özellikle yaz aylarında dahi tatil yapabilme fırsatları sınırlı olmaktadır. Malî tatilin az da olsa meslek mensuplarını bu konuda rahatlattığı söylenmektedir. Meslek odalarından mesleğin iyileştirilmesine yönelik çalışmaların beklendiği görülmüştür. Meslek odalarından beklentilerden bir diğeri hizmet içi eğitimin artırılması olarak belirtilmiştir.

Üçüncü olarak da herhangi bir siyasi görüşe bağlı kalmadan meslek odalarının meslek mensuplarına sahip çıkması beklenmektedir. Meslek mensuplarının meslektaşlarından da bir takım beklentileri görülmektedir. Bunlardan en önemlisi kişisel suiistimallere yol açılarak mesleğin haysiyetinin düşürülmemesi gelmektedir. Bu konuda meslek odasından da bu konuda bir çalışma beklenmektedir. Öneri olarak da mesleğin kendi içindeki denetimin artırılması gerektiği belirtilmektedir. Mesleğin gerektirdiği ekonomik ve sosyal seviyede yaşamlarını sürdürebilmeleri için mükellefe fazladan hizmet vermek zorunda kalmakta ancak, bunun karşılığını tam olarak alamamaktadırlar. Görevleri arasında yer almadığı halde mükellefin bağkur primini yatırmak, evraklarının peşinde koşmak, elektrik ve su faturalarını yatırmak gibi ekstradan özel işleri de üstlenmek zorunda kalmaktadırlar. Öte yandan, mükelleflerin muhasebe mesleğine gerekli ilgi ve özeni göstermemelerinden dolayı, öncelikle bundan mükelleflerin zarar gördüğü belirtilmektedir.

Kayıt dışı ekonomi ile mücadele etmenin önemli yollarından birisi de meslek mensuplarından yararlanmaktır. Bu da sağlıklı bir muhasebe sistemi ve bunların sonucu doğru beyanların yapılmasından geçmektedir. Teknolojik donanımı ve teknolojik yatkınlığı yüksek bir mesleki kitlenin varlığı, mesleğin geleceği hakkında oldukça iyimser bir görünüm vermektedir. Elektronik ortamda kayıtların tutulması ve saklanması zorunluluğu, hem vergi denetimi açısından zaman kazanılmasına ve daha etkin bir denetim yapısının kurulmasına yardımcı olacak, hem de vergi ile ilgili kayıtların zamanaşımına karşı korunmasını sağlayacaktır. Çok sayıda beyannamenin sıklıkla verilmesi muhasebecileri zorlamakta, hizmet kalitesini düşürmekte, beyanların sağlıklı olmasına engel olmaktadır. Neredeyse her on günde bir beyannamenin düzenlenerek beyan edildiği bir ortamda işlemlerin çoğu elektronik ortamda yapılıyor olsa bile ağır bir iş yükü ve yüksek maliyetler gerektirmektedir.

Kalifiye eleman bulmakta zorlanan meslek mensupları bu durumun çözüm yolu olarak meslek içi eğitimlere daha fazla önem verilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Aynı zamanda akademik meslek öncesi eğitimlerde de teorinin yanında pratik uygulamalara da ağırlık verilmesi üzerinde durulmaktadır. Eğitim kurumlarında pratik uygulamalardan ziyade teorik bilgilerin yoğun olarak verilmesi eleman sıkıntısının en önemli sebepleri arasında sayılmaktadır. Çözüm yolu olarak da üniversitelerde ve mesleğe ara eleman yetiştiren meslek yüksek okullarında genel muhasebe, maliyet muhasebesi, şirketler muhasebesinin yanında muhasebe uygulamalarının öğretileceği derslerin olmasını ve öğrencilerin bu şekilde mesleğe hazırlanmaları gerektiği ifade edilmektedir. Muhasebe meslek

mensuplarının ticaretin yoğun olduğu merkez ve merkeze yakın yerlerde iş yeri sahibi olduklarında daha fazla mükellefe ulaştıkları ve bu nedenle gelirlerinin arttığı görülmüştür. Mesleği tercih edenlerin çoğunluğunun erkek olması da bayan meslek mensuplarının yakındığı bir diğer durumdur. Bu konuda mesleği daha çok bayan meslek mensubunun tercih etmesi için teşvik edici düzenlemeleri bekledikleri görülmüştür.

Bütün olumsuzluklara rağmen meslek mensuplarının meslekte olmaktan mutlu oldukları ve mesleğin geleceğine umutla baktıkları ve mesleğin standartlaşmasının gelecek için olumlu sonuçlar getirmesi beklenmektedir.

KAYNAKLAR

Aydın, Vehbi; “*Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlerin Çalışma Hayatındaki Yeri Şanlıurfa Örneği*”, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa, 2006.

Arslan, Mahmut; *İş ve Meslek Ahlakı*, Siyasal Kitabevi, Mart 2005.

Başar, A. Banu; “*Muhasebe Mesleğinde Başarı İçin İstenilen Bilgi ve Beceriler İle Muhasebe Eğitiminin Değişen Yüzü*” Anadolu Üniversitesi, Kasım 2007, <http://sbe.dpu.edu.tr/13/59-68.pdf>.

Çukacı, Yusuf; “*Kamuyu Aydınlatmada Muhasebe Meslek Elemanının Etik Anlayışı Ve İzmir İlinde Bir Uygulama*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:8, Sayı: 1, 2006, s.100-101.

M.Y. Y.;Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirin çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik (3Ocak 1990 tarih ve 20391sayılı Resmi Gazete)

M.Y. ;Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirlik kanunu (1.6.1989 tarihli 3568 sayılı kanun)

Özyürek, Hamide; “*Türkiye’de Muhasebe ve Muhasebe Mesleğinin Tarihi, Muhasebecilerin İş Tatmini, Beklentileri, Karşılaşılan Sorunlar*” Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009

Özdemir, Hanife; “*Türkiye’nin Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Geçiş Sürecinin Bağımsız Denetçiler Açısından İncelenmesi*”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

Saban, Metin ve Atalay, Banu ; “*Yönetim Muhasebecileri Açısından Etik ve Etik Davranışın Önemi*”, Muhasebe Ve Denetime Bakış Dergisi, Eylül-2005, s.52.

Türk, Zeynep; *Muhasebe Meslek Ahlakı*, Nobel Kitabevi, Adana, 2004.